

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Датум и место рођења

Турковић (Мурат) Емил
09.04.1986. године, Пријепоље.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ			
ПРИМЉЕНО: 19.08.2026.			
Орг. јед.	Број	Датум	Вредност
01	2432		

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.
Факултет	Правни факултет
Студијски програм	Основне студије права – стари програм
Звање	Дипломирани правник – изједначен са мастер правником.
Година уписа	2006
Година завршетка	2012
Просечна оцена	6.36

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Правни факултет
Студијски програм	Мастер академске студије права
Звање	Мастер правник
Година уписа	2013
Година завршетка	2014
Просечна оцена	9.43
Научна област	Кривичноправна научна област
Наслов завршног рада	"Рад као облик третмана у пенитенцијарним установама"

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Правни факултет
Студијски програм	Докторске академске студије права
Година уписа	2014
Остварен број ЕСПБ бодова	147
Просечна оцена	9.14

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	"Стручни саветник у кривичном поступку"
Име и презиме ментора, звање	Проф. Др. Саша Кнежевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-006/22-031 у Нишу, од 23.09.2022. године.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	403
Број поглавља	11
Број слика (шема, графика)	4
Број табела	4
Број прилога	2

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Емил М. Турковић, „НОВА ФУНКЦИЈА ЗАТВОРСКЕ ИНДУСТРИЈЕ И ПРИВАТНИ ЗАТВОРИ У РАЗВИЈЕНИМ ЗЕМЉАМА СВЕТА И МОГУЋНОСТ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ИСТИХ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ“ <i>FACTA UNIVERSITATIS</i> - Универзитет у Нишу, Series: Law and Politics, Ниш 16.11.2017. године, ISSN 1450-5517-штампано, ISSN 2406-1786-електронски, DOI Number: 10.22190/FULP1704347T, Волумен 15, свеска број 4, странице 347-360. Проблеми везани за рад осуђених лица, деvedесетих година били су све више засебно решавани у разним државама света. Само у таквим развијеним савезним државама САД-а, као што су Њујорк, Пенсилванија, Масачусетс, рад осуђеника је могао опстати, јер су ове државе биле у стању да се носе са теретом непродуктивних затвора. Уређењем казненог законодавства у овим савезним државама, заједно са утицајем реформатора пенолошке мисли у САД-у, стара америчка традиција затвора подржаних радом својих затвореника уступила је простор новом стандарду рада осуђеника, који учити занате, али ће бити искључени са јавног тржишта рада на слободи. Нови индустријски програм, који је настао из свега тога, ипак је много допринео ширењу реформаторске функције затворског рада. Организовани затворски рад, који је одувек био јак на северу Сједињених Америчких Држава, током средине осамдесетих година, изгубио је много како на политичком нивоу, тако и у законодавном утицају, након што су се пенолози реформатори повукли из тога дела САД-а. Утицај реформатора и уопштено саме идеје о раду осуђеника, али без конкурисања на тржишту, проширило је кроз државне и окупне скупштине снажан утицај на државне политичаре. Узрок борбе реформатора је био благостање затвореника и омогућавање рада свим осуђеним лицима, где би они учествовали као конкурентна радна снага на тржишту, како преко изнајмљивања радне снаге тј. затвореничког рада, тако и преко продаје коначних производа на слободном тржишту.	M52
2	Емил М. Турковић, Славица С. Динић, „Питање независности у раду судија“, Правни живот, Копачичка школа природног права, ИССН број: 0350-0500, 2018, Волумен 607, број свеске 9/2018, странице 629-639. Сваки правосудни систем који се, у складу са међународним стандардима, залаже за заштиту основних људских права, базиран је на независности и непристрасности судија, односно судова. У складу са тим, правни акти друштва, почев од устава као крвног акта свих осталих „официјалних“ докумената, те закључно са актуелном државном политиком, морају обезбедити такво окружење, у коме ће судска власт бити независна од законодавне и извршне власти. Наше квалитет правосудја није и неможе бити утемељено искључиво на питању стручности судија, која је, подразумева се, неизоставна, већ је превасходно базиран на питању независности и непристрасности судија, без чега овај орган не би имао ни могућност, али ни разлог за постојањем. Независност судија у нашем правном систему, правсходно је гарантована Законом о кривичном поступку и Закону о судијама. Тако се сходно одредбама члана 3 става 2 Закона о кривичном поступку, државним и другим органима и организацијама, средствима јавног обавештавања, удружењима и јавним личностима налаже да се придржавају предпоставке невиности окривљеног и да својим јавним изјавама о кривљеном, кривичном делу и поступку не повређују права окривљеног, из чега јасно произилази, да се уз предпоставку невиности која се штити овом одредбом, забрањује и утицај, конкретно јавним изјавама, на непристрасност и независност суда.	M51
3	Синиша С. Домазет, Славица С. Динић, Емил М. Турковић, „Карактеристични облици злостављања деце на интернету“, Култура полиса, ИССН УДЦ: 343.62-053.2:004.738.5, 17.10.2023. године, Волумен 20, број свеске 3, странице: 179-194. Данашњицу карактеристике изразито убрзан развој информационокомуникационих технологија. Ова техничко-технолошка појава, као у осталом и свака друга појава, има и позитивне и негативне друштвене импликације. Њене позитивне стране добро су познате и неизоставно су неспорне. Међутим, она, као што смо поменули, поседује и негативне стране. У оквиру овог рада предмет анализе биће само један аспект негативне стране присутности информационо-комуникационих технологија у данашњем друштву, тј. бавићемо се питањем негативног утицаја информационо-комуникационих технологија на једну од најрањивијих група нашег друштва – на децу. У том смислу, анализираћемо међународне прописе који регулишу питање злоупотребе деце на интернету. Када је реч о домаћој регулативи предмет анализе биће фокусиран на четири карактеристична облика злоупотребе деце на интернету (трафикинг, вршњачко насиље, тзв. сексуалне девијације и крађу личних података), а у оквиру нормативних прописа којима се сузбијају, мада пре свега превенирају овакве појаве.	M24
4	Славица С. Динић, Милош М. Јончић, Емил М. Турковић, „Кривичноправна заштита уставног уређења и безбедности као основа друштвене и привредне егзистенције Републике Србије“, Војно дело 5/2018, ISSN број: 0042-8426, јануар 2018. године, 5/2018, странице: 38-52. Уставно уређење и безбедност државе представљају темељ сваког друштва и његове привреде. Без јасних правила на којима је устројена конкретна заједница, односно њено функционисање, и адекватних механизма заштите тог устројства, једна држава не може постојати, ни формално ни фактички, а тиме ни њена привреда. Стога је заштита уставног уређења и безбедности државе основни услов опстанка сваког друштва и његове привреде, те су од суштинске важности тзв. политичка кривична дела, односно политички мотивисане инкриминације које, с обзиром на вредности које штите, у свим друштвима имају изузетно велики значај. Република Србија своје уставно уређење првенствено штити одредбама главе XXVIII Кривичног закона Републике Србије, али и прописивањем инкриминација које се тичу тероризма из главе XXXIV КЗ, јер понашања која се њима санкционишу имају есенцијалну важност за егзистенцију друштва. У раду се бавимо анализом статистичких података који се тичу ових деликата, почев од краја Другог светског рата закључно са 2013ом годином, и долазимо до закључка да је број извршених тзв. политичких кривичних дела миноран. Међутим, имајући у виду природу и објект заштите ових инкриминација, јасно је да оне, чак и у овом броју, могу имати озбиљне последице за питање безбедности државе, а тиме и за безбедност и остваривање основних, односно уставом гарантованих права њених грађана.	M51

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА **НЕ**

Тема докторске дисертације је из уже кривично-правне научне области, за коју је Факултет матичан (чл. 9 и 10 Статута Правног факултета у Нишу). Кандидат је положио све испите и испунио све друге обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија права, полагањем испита на докторским студијама остварио је укупну просечну оцену 9.00 (девет), објавио је више од три научна чланка из уже научне области која је тема докторске дисертације од којих су три са листе одговарајућег министарства надлежног за научноистраживачку делатност- чиме је испунио услове прописане чланом 20. Правилника о докторским академским студијама права Правног факултета у Нишу. Стога се може закључити да је кандидат испунио све услове предвиђене важећим прописима.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Дисертација је подељена у десет поглавља, укључујући увод и закључак. У уводу аутор образлаже зашто је положај стручног саветника у кривичном поступку важно научно и друштвено питање. Истиче да је стручни саветник маргинализован, нарочито након Закона о кривичном поступку Републике Србије из 2011. године. Дефинише предмет, циљеве, методологију и хипотезе истраживања.

У другом поглављу које носи назив „Уопштено о процесним формама коришћења посебних знања у кривичном поступку са посебним освртом на стручног саветника“, разматра се које су процесне форме коришћења посебних стручних знања у кривичном поступку, и где се стручни саветник уклапа у традиционално устројство кривичног поступка. Анализира се разлика између појмова „стручно лице“ и „стручни саветник“, као и однос са појмовима материјалног кривичног права.

У трећој глави приказује се развој положаја стручног саветника у кривичном поступку, кроз различите врсте примене стручних саветника. Посебно се анализира развој у српском праву од 19. века до данас.

У четвртој глави која носи назив „Коришћење посебног стручног знања у форми самосталних доказних радњи“, анализирају се облици коришћења специјалних знања у кривичном поступку као важан утицај стручности, посебних знања и искуства, било позитивних, било негативних, који се одвијају у нормалном психолошком процесу.

У петој глави даје се упоредно правни преглед положаја стручног саветника у Немачкој, Италији, Француској, Енглеској и Велсу, САД-у, и државама бивше Југославије. Упореди се колико стручни саветник има утицаја на ток и исход кривичног поступка у различитим системима.

У шестом поглављу анализира се положај стручног саветника у кривичном поступку у Републици Србији, тако што се детаљно обрађују права и дужности стручног саветника, и дефинише *ratio legis* увођења стручног саветника у кривични поступак Србије, као и правна природа делатности стручног саветника и појам и улога у кривичном поступку. У овом поглављу обрађује се и стицање својства стручног саветника у општем смислу, као и избор и постављање стручног саветника у кривичном поступку Србије.

У седмој глави улога стручног саветника у кривичном поступку приказана је динамично – кроз фазе кривичног поступка. Приказује се положај стручног саветника у кривичном поступку, кроз права и дужности. Посебно се апострофира да је законски профилисан процесни положај стручног саветника у знатној мери близак доктринарном концепту „стручног сведока“, и да се његов супстрат може дефинисати кроз три кумулативна конститутивна елемента: процесну способност, моралну подобност и квалификовану стручност.

Како би се комплементирало свеобухватно разматрање положаја стручног саветника у кривичном поступку, глава Осам користи методолошки и упоредноправни приступ у анализи положаја стручног саветника у који је исти доведен именовањем од стране суда. У том циљу, разматра се доказна снага исказа стручног саветника, као и евентуална дивергенција између исказа стручног саветника и налаза вештака. Истиче се потреба за бољим уређењем положаја стручног саветника у кривичном поступку Србије.

Глава Девет садржи опис и разграничење делатности, положаја и улоге стручног саветника од других учесника у кривичном поступку, са аспектом на дескрипцију разлика између вештака и стручног саветника, као и разлика између сведока и стручног саветника, те разлика између стручног лица (специјалисте) и стручног саветника.

Глава Десет садржи приказ резултата емпиријског истраживања у пракси. Подаци показују да се стручни саветник ретко користи у кривичном поступку, где су истраживања показала да обим у којем се стручни саветник ангажује у кривичним поступцима, барем у узорку који смо ми обрадили, није још увек достигао пуни капацитет. Такође, истраживањем је утврђено да странка која највише користи услуге стручног саветника јесте управо окривљени у кривичном поступку.

У глави Једанаест смо дали детаљну анализу резултата истраживања и дискусију обрађених података. Главни аксиом из ове главе јесте да је стручни саветник уведен у кривични поступак Србије да се ојача капацитет стручне расправности странака и тиме побољша квалитет вештачења, неопходан за утврђивање чињеница за које је потребно посебно стручно знање.

Закључак је подељен на два дела – у односу на постављене хипотезе и у односу на предлоге законских измена *de lege ferenda* ради јачања права стручног саветника и спречавања лошег расветљења и решења кривичне ствари. У првом делу закључка потврђују се постављене хипотезе о погоршању положаја стручног саветника; потврђено је и да се кроз стручног саветника јавља изражена доктринарна дефицитарност на домаћем научном простору. Шта више, може се рећи да је сам институт стручног саветника настао не само као пандан вештачењу или ради његове контроле већ и као институт који ће побољшати квалитет вештачења, допуњавати га и у великој мери га усмеравати према праведном доношењу судске одлуке засноване на чињеницама искуствено спроведеном на адверзијалном главном претресу, и у доказном поступку заснованом на начелу расправности.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Постављени циљеви докторске дисертације у великој мери су остварени. Основни циљ – свеобухватна анализа положаја стручног саветника у кривичном поступку Републике Србије – реализован је кроз теоријско и нормативно, историјско, упоредноправно и емпиријско истраживање. Рад је пружио јасан увид у права и дужности стручног саветника, његову улогу у различитим кривичним поступцима, као и у различитим фазама кривичног поступка, као и утицај међународних стандарда на национално законодавство. Емпиријски део истраживања омогућио је проверу опште и посебних хипотеза и потврдио да је положај стручног саветника након

доношења Законика о кривичном поступку из 2011. године ослабљен у односу на ранија решења. Такође, остварен је циљ идентификовања кључних проблема у пракси, као што су ограничена процесна овлашћења стручног саветника, ретка примена у предистражном поступку и истрази, као и слаба ефикасност остваривања пуног капацитета института стручног саветника. Коначно, рад је понудио конкретне *de lege ferenda* предлоге усмерене на јачање процесноправног положаја стручног саветника и спречавање умањења његовог значаја у даља законска решења, чиме је у потпуности испуњена научна и практична сврха истраживања.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Резултати ове докторске дисертације имају значајан научни и друштвени допринос у области кривичног процесног права. Рад пружа систематизован и интердисциплинарни приказ положаја стручног саветника у кривичном поступку, повезујући нормативну анализу са историјским, упоредноправним и кривичнопроцесно правним аспектима, што представља оригиналан и свеобухватан приступ овој теми у домаћој правној науци. Посебан научни допринос огледа се у емпијском истраживању спроведеном у судовима у Србији, које је пружио поуздане податке о стварном положају стручног саветника у пракси, а не само у нормативном оквиру. На тај начин, рад је превазишао искључиво теоријску анализу и допринео разумевању јаза између законских гаранција и њихове примене. Дисертација такође доприноси развоју научне мисли кроз критичку анализу Законика о кривичном поступку из 2011. године и указивања на његове последице на права и дужности стручног саветника. Предложена *de lege ferenda* решења имају практичну вредност за унапређење законодавства и судске праксе, као и за јачање заштите положаја стручног саветника и спречавање доношења судских одлука на стручно не провереним чињеницама и ставовима, чиме рад има трајан значај за правну теорију и праксу.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

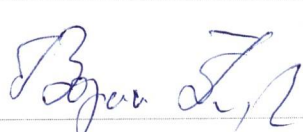
Докторска дисертација је у целини урађена у складу са пројектом које је одобрило Научно-стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу. Систематика рада је логички постављена и спаја обрађене теме у једну кохерентну целину, те јој се, као оригиналној не могу упутити неке озбиљније критике. Приликом обраде теме коришћена је одговарајућа научна апаратура, а саму дисертацију одликује систематичност, свеобухватност и егзактност у закључивању. Докторанд користи и коректно интерпретира досадашња истраживања и солидно прикупљену правну грађу, а мисли и идеје других аутора коректно цитира. Оригинално постављена структура рада која се огледа у свеобухватном приказу ове тематике, обим тематских целина које се односе на положај стручног саветника, специфична тумачења позитивног права, спроведено емпијско истраживање, као и изведени закључци, нова аргументација и нови предлози за унапређење постојеће регулативе, увршћују докторску дисертацију у самостални научни рад.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Узимајући у обзир изречену позитивну оцену систематике и научне заснованости дисертације, њену свеобухватност, прихваћена теоријска гледишта, на којима се темељи процесноправна дескрипција и експланација положаја стручног саветника у кривичном поступку, као и валидну аргументацију изведених закључака, може се сматрати да докторска дисертација задовољава све научне критеријуме, и да представља самостални научни рад докторанда.

Једногласна је оцена Комисије да урађена докторска дисертација «Стручни саветник у кривичном поступку», кандидата Емила Турковића, представља оригинални научни рад и допринос науци кривичног процесног права, те са задовољством предлаже Наставно-научном већу да прихвати овај извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије		01-2126/39	
Датум именовања Комисије		02.07.2026. године	
Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Проф. др Зоран Ћирић, редовни професор у пензији	председник	
	Право	Правни факултет Универзитета у Нишу	
	(Ужа научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Проф. др Саша Кнежевић, писац извештаја	ментор, члан	
	Право	Правни факултет Универзитета у Нишу	
	(Ужа научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Проф. др Иван Илић	члан	
	Право	Правни факултет Универзитета у Нишу	
	(Ужа научна област)	(Установа у којој је запослен)	
4.	Проф. др Мирјана Ђукић, ванредна професорка	Правни факултет Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици	члан

Датум и место: Ниш, 24.08.2026. године.